

3. Проскурняк М. М. Ландшафтна спадщина Старого міста Кам'янець-Подільського. // Наукові записки Вінницького ун-ту. Серія: Географія. – Вінниця, 2003. – Вип. 5 – С.16-21.

4. Проскурняк М. М. Ландшафти міста як туристичні об'єкти (на прикладі м. Кам'янець-Подільський) / Ученые записки Таврического нац. ун-та им. В. И. Вернадського. – Серия «География». - Том 23 (62). - №3. – Сімферополь: ТНУ ім. В.І. Вернадського, 2010. – С. 102-106.

Голубович О.

магістрантка II курсу

спеціальності 103 Науки про Землю

Науковий керівник – доц. Таранова Н. Б.

КОРОТКА ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА СТАНОВЛЕННЯ МЕТЕОСТАНЦІЇ «БЕРЕЖАНИ» ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ЦГМ

Актуальність теми. Як відомо, метеорологія – це наука, яка вивчає будову і властивості земної атмосфери, а також фізичні процеси і явища, що відбуваються в ній. Основне завдання метеорологів – не передбачення погоди, а спостереження за погодою. Основними об'єктами спостереження (а загалом дослідження) є склад і будова атмосфери, її тепловий режим, вологообмін, загальна циркуляція атмосфери, електричні поля, оптичні і акустичні явища. Ці спостереження ведуться на метеорологічних станціях і, зрозуміло, що чим більше буде пунктів спостереження, тим точнішими будуть оцінки і узагальнення. Метеорологічна станція (метеостанція) – це установа, де цілодобово ведуться регулярні спостереження за станом атмосфери і атмосферними процесами. Усі метеорологічні станції складають метеорологічну мережу [3].

Практичне значення метеорологічних спостережень і передбачень погоди було очевидним з давніх-давен, але тільки з появою відповідних приладів (барометра, термометра, гігрографа та багатьох інших) стало можливим налагодити систематичні спостереження за погодою. Разом з тим, ці спостереження могли мати сенс тільки у випадку уніфікації, стандартизації приладів і певного порядку отримання метеорологічних даних.

Мета статті – побувати на даній метеорологічній станції та дослідити як історично розвивалася вона на протязі XIX-XX століття.

Об'єктом дослідження є метеостанція Бережани.

Предметом дослідження – історія розвитку та становлення метеостанції Бережани.

Метеорологічні спостереження в місті Бережани проводились ще з 1872 р. із перервами.

За польської влади метеостанція у Бережанах була споруджена в 1930 році на відстані 3 км від міста в південно-східному напрямку.

01.07.1940 р. станція перенесена інспектором Кудлай в місто Бережани і була розташована на кінці міста із західної частини біля кладовища. Начальником станції призначено Г. С. Германовича, а самі спостереження проводилися за польськими приладами: психрометр Августа, термометри (максимальний, мінімальний), флюгер Вільда і опадомір [1].

В 1940 р. висота метеорологічної площадки – 321 м. Встановлено наступне обладнання: чашечковий ртутний барометр (Вб = 320,7 м), анероїд, психрометрична будка (психрометр Августа, максимальний, мінімальний термометр, волосяний гігрометр), будка з самописцями (термограф, гігрограф, барограф), термометри для спостереження за поверхнею ґрунту (максимальний, мінімальний, терміновий, термометри Савінова), дощомір на висоті 2 м, плювіограф на висоті 2 м і флюгер з легкою дошкою на висоті 13,0 м, нефоскоп. Спостереження проводилися за основними термінами: 1-7-13-19 години та додаткові через дві години.

Перерви в роботі станції були з серпня 1941 р. до лютого 1942 р. і незначні в 1943-1944 рр. Відновлена метеорологічна станція після війни 18 серпня 1944 р. перенесена на нове місце південно-східніше від попереднього місця, на відстані 600 метрів інспектором ЦГМС Львом Полковниковим. Робітниками метеостанції з цього часу були: начальник Г. С. Германович (наказ №185 від 02.10.1944 р.); спостерігачі: С. В. Яворська (наказ №185 від 02.10.1944 р.) та Т. Н. Бондаренко (наказ №169 від 03.11.1944 р.).

15 листопада 1944 року станція працює по програмі 9 розряду. Облаштування і прилади: метеорологічна площадка розміром 25×25 м огорожена колючим дротом в 5 рядів, стовбці дубові, а контора знаходиться від метеорологічної площадки на відстані 50 метрів.

Психрометрична будка, будка для самописців (німецького типу), дощомір, нефоскоп, флюгер (німецького типу), і інші прилади: психрометр Августа, максимальний і мінімальний термометри в будці, волосяний гігрометр, термометри для вимірювання температури поверхневого шару ґрунту, термометри Савінова, термограф і гігрограф (німецького типу), барометр, анероїд, барограф.

10 жовтня 1944 року проведена нівеліровка поля барометра інспектором Дудко. Назва станції не мінялась, з моменту організації

вона працювала по програмі 2 розряду. В 1944 р. встановлено флюгер з легкою дошкою на висоті 11,5 м.

В 1948 р. встановлено опадомір Третьякова, в 1957 р. – флюгер з тяжкою дошкою на висоті 13,0 м. В 1963 р. обидва флюгера перевстановлено на металічні мачти на висоту 11,0 м.

Станція декілька разів переносилась, при цьому координати суттєво не мінялись. Останній раз станція була перенесена 18 серпня 1944 р. на південно-західну окраїну, де вона знаходиться досьогодні [1].

Точка розрахунку прогнозу погоди в місті Бережанах 49°26' пн. ш., 24°57' с. д.; 303 м над рівнем моря. Метеостанція проводить регулярні метеорологічні спостереження з метою отримання даних про стан природного середовища обробку їх і передачу інформації в строки і обсязі, що передбачені планами.

Не зважаючи ні на холод, ні на спеку, вітер, дощ, хуртовини, вдень і вночі працівники метеостанції Бережани йдуть через кожні 3 години на майданчик для визначення основних метеорологічних величин. Дана метеостанція відноситься до 3-го розряду, тобто вона проводить спостереження за скороченою програмою (рис. 1, 2).

Рис.1. Метеостанція «Бережани» на вулиці Коцюбинського [1]

Рис 2. Метеорологічний майданчик метеостанції в Бережанах [1]

Психрометрична будка – жалюзійна будка особливої конструкції, розташована на метеорологічному майданчику [2]. В ній встановлюють психрометр, волосяний гігрометр, максимальний і мінімальний термометри чи самописні прилади (рис. 3).

Спостереження проводяться за температурою повітря і атмосферним тиском, напрямком і силою вітру, опадами та іншими атмосферними явищами, які визначають зміну погоди. Що три години в міжнародний банк метеоданих передається метеорологічна інформація, яка

наноситься на карти погоди всього світу і використовується всіма міжнародними прогностичними центрами.

Рис. 3. Психрометрична будка [1]

Рис. 4. Опадомір Третьякова [1]

Опадомір або пловіометр – метеорологічний прилад для вимірювання кількості опадів [2]. Складається з дощевимірювального відра (площа 200 см², висота 40 см), дощевимірювального стакана і спеціального захисту з 16 пластин (конструкція В. Д. Третьякова). Кількість опадів вимірюється у міліметрах шару води. Задля постійної реєстрації (наприклад, у віддалених малодоступних місцях) використовують пловіографи, прилади безперервної реєстрації кількості опадів (рис. 4).

Витяжні термометри – ґрунтовий термометр для вимірювання температури на глибинах. Такі термометри встановлюються серіями для вимірювання температур на глибинах 20, 40, 80, 160 і 320 см. Складається з укладеного в металеву оправу ртутного термометра, насадженого на дерев'яну палицю. Для установки витяжних термометрів бурять свердловину до заданої глибини і вводять в неї ебонітову трубку з металевим дном, в яку опускають витяжні термометри до щільного прилягання оправы до дна трубки. При спостереженнях витягаються термометри з ебонітових трубок і виробляються відліки (рис. 5).

Рис 5. Витяжні термометри [1]

Завдання метеостанції: забезпечувати проведення комплексу метеорологічних та агрометеорологічних спостережень; здійснювати первинну обробку результатів всіх видів спостережень, підготовку їх до машинної обробки; забезпечувати передачу оперативних телеграм з даними спостережень, в тому числі і про небезпечні та стихійні гідрометеорологічні явища згідно з планом інформації; проводити обстеження території своєї діяльності, що зазнала впливу небезпечних та стихійних гідрометеорологічних явищ; здійснювати згідно із затвердженими планами забезпечення даними гідрометеорологічних спостережень, прогнозами погоди органи державної влади, галузей господарства, цивільної оборони, населення та інших споживачів; здійснювати проведення випробувань та впровадження в оперативну роботу нових та вдосконалених методів метеорологічних прогнозів небезпечних явищ з метою впровадження результатів в практику робіт; забезпечувати своєчасність метрологічної повірки засобів вимірювальної техніки, згідно з нормативними документами із метрології, впровадження у встановленому порядку стандартів, інструкцій, методик, керівництв та технічних засобів; забезпечувати єдність вимірювань на мережі спостережень; здійснювати попередні випробування та дослідну експлуатацію нових зразків вимірювальної техніки та технології вимірювання, збору, обробки та передачі інформації; забезпечувати виконання інших функцій відповідно до законодавства та згідно з покладеними на метеостанцію Бережани

завданнями, в тому числі виконання окремих доручень Міністерства, Тернопільського ЦГМ [2].

Колектив метеостанції Бережани Тернопільського ЦГМ на сьогоднішній день нараховує 8 осіб. Начальник метеостанції Бережани – М. В. Лопушанська; тех. метеоролог б/к Луциків М. П., тех. метеоролог б/к А. С. Пігула, тех. метеоролог б/к Г. Г. Пришляк, тех. метеоролог б/к І. А. Родовець, тех. метеоролог б/к Г. В. Шморгун, тех. агрометеоролог 1 кат. І. Б. Комарницька, технік б/к В. М. Кміть.

Отже, робота на станції являється для кожного її працівника частиною його особистого життя, тому що кожен працюючий віддається повністю цій роботі, вкладаючи в неї свою душу, не шкодуючи сил. Колектив метеостанції Бережани, на чолі з своїм керівником, виконує свої обов'язки, забезпечуючи вчасно надходження метео- і агрометеоданих по усім агрометеорологічним службам України. Така системна робота дозволяє більш якісно аналізувати вплив метеорологічних параметрів на умови вирощування сільськогосподарських культур, а в кінцевому результаті це дає можливість отримувати більш високі врожаї, пристосувавшись до сучасних умов клімату.

Список використаних джерел

1. Матеріали метеостанції «Бережани».
2. Настанова гідрометеорологічних станціям і постам. – Вип. 3. Ч. I. – К.: Державна гідрометеорологічна служба, 2011. – 277 с.
3. Таранова Н. Б. Метеорологія і кліматологія: словник-довідник (основні терміни і поняття) / Н. Б. Таранова. Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. – 192 с.

Грицук С.

*магістрант II курсу
спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
Науковий керівник – проф. Сивий М. Я.*

ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГЕОЛОГО- ГЕОМОРФОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ПОДІЛЬСЬКИХ ТОВТР

Постановка проблеми. Подільські Товтри – це геолого-геоморфологічне утворення, що простягається в межах Подільської височини. Подільські Товтри є дуже унікальними завдяки своєму походженню і морфології рельєфу. Кожен вчений і науковець описує і поділяє Подільські Товтри по-своєму.